

LITHUANIA. YOUR CHILDREN PATHS OF RIGHTEOUSNESS SHALL TREAD;
FOR THEIR NATIVE LAND THEY'LL LABOR-EARTH'S ASPIRING AIMS THEY'VE BRED.

EX
NY PUBLIC LIBRARY DIV. 3.
GRAND CENTRAL STATION
P.O. BOX 2231
NEW YORK NY 10017

MŪSU VAIKAI, ANŪKAI-
SLA ATĖITIS KŪRĖJAI!
ĮRAŠYKIME Į SUSIVIENIJIMA.

SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ
AMERIKOJE ORGANAS

307 WEST 30th STREET, NEW YORK, N.Y. 10001

NO. 8 VOL. LXXXXII, 1994-SPALIS-OCTOBER

THE OLDEST EXISTING LITHUANIAN NEWSPAPER WORLD-WIDE

Amžinai ilsėsis tėvų žemėje

Mondžgirėje (Marijampolės r.)
perlaidoti trečiojo Lietuvos
Prezidento Kazio Griniaus palaikai

Urna su Prezidento Kazio Griniaus palaikais
Lemonto kapinėse (Čikaga, 1988 m.)

Romualdo Požerskio nuotr.

Neeilinį Seimo posėdį pradėjo pirmininkas Česlovas Juršėnas. Pranešimą padarė K. Griniaus atminimo įamžinimo komisijos narys Romas Gudaitis.

Lietuvos žemė pasitinka ištikimą savo sūnų, tauta - didįjį varpininką, valstybė - savo kūrėją ir tėvą, trečiąjį Lietuvos Respublikos Prezidentą Kazį Grinių, kalbėjo pranešėjas. Mūsų nepriklausomos valstybės ir tautos ateitis, laisvė ir demokratija Prezidentui buvo didžioji būties prasmė, vienintelis tikslas. Apžvelgęs Kazio Griniaus jaunystės, mokslo ir ilgo, sudėtingo gyvenimo kelią, apsistojęs prie 1926-jų, prezidentavimo metų, tiksliau pusmečio, pasibaigusio perversmu, R. Gudaitis sakė, kad ir sunkiausiomis valstybės valandomis jis skelbė tolerancijos ir vienybės principus kaip svarbiausią tautos išlikimo garantiją.

Posėdyje kalbėjo Seimo nariai K. Bobelis, J. Kubilius, kiti.

Kazys Grinius
Algirdo Sabaliausko reprod.
ELTA

Paminklas Prezidentui Kaziiui Griniui Mondžgirėje.
Skulptūrą sukūrė marijampolietis skulptorius
Kęstutis Balčiūnas. Architektas Giedrius Svirskis
Gedimino Svitojaus nuotr. (ELTA)

Oficialus pranešimas SLA KUOPOMS IR NARIAMS

Gruodžio — December mėnesį, 1994 metais įvyksta SLA Pildomosios Tarybos narių nominacijos. Susivienijimo nariai turi nominuoti kandidatus į visą Pildomąją Tarybą: Prezidentą, Vice-Prezidentą, Sekretorių, Įždininką, du Įždo Globėjus ir Daktarą-Kvotėją.

NOMINACIJŲ LAIKAS — vienas mėnesis, 31 diena. Pradedant Gruodžio-December 1 d., 1994 m. ir baigiant Gruodžio 31 d., 1994 m. Visos nominacijų blankos ir balotai turi būti atsiųsti centrui ne vėliau Sausio-January 10 d., 1995 m. Vėliau atsiųstos nominacijos nebus įskaitomos.

Trys kandidatai, gavę didžiausią balsų skaičių nominacijose, bet nemažiau kaip 3% visų nominacijos balsų, bus įrašyti į rinkimų balotą visuotinam balsavimui ateinančio kovo-March mėnesį, 1995 m.

NOMINACIJŲ TVARKA: Kandidatai į visas Pildomosios Tarybos vietas turi būti nominuojami visuotinu balsavimu. Kuopos susirinkime, kuriame įvyks nominacijos, kiekvienas narys iš kuopos valdybos gaus spausdintą NOMINACIJŲ BALOTĄ. Balote narys įrašo po vieną asmenį į kiekvieną pareigą (į Įždo Globėjus skiriami du asmenys), pažymint vardą, pavardę, iš kurio miesto ar kurios kuopos nominuojamas narys yra. Į Pildomosios Tarybos pareigas gali būti nominuoti tik tie nariai, kurie yra Susivienijimo nariais gerame stovyje, be perstojo išbuvę per paskutinius 3 metus ir kurie yra Jungtinių Amerikos Valstijų ar Kanados piliečiai.

KUOPŲ VALDYBŲ PAREIGA prižiūrėti, kad nominacijos būtų atliktos teisingai, kad balsuotų tik tie nariai, kurie yra gerame stovyje, kurie yra išbuvę šešis mėnesius Susivienijimo nariais ir tik tie, kurie dalyvauja kuopos susirinkime. Kuopos pirmininkas paskiria balsams skaityti komisiją, kurios pareiga suskaičiuoti nominavimo pasekmes ir visam kuopos susirinkimui apie tai pranešti.

KUOPŲ SEKRETORIAI turi susirinkime įrašyti į Nominacijų Raporto Blanką, No. 1, kiek narių susirinkime dalyvavo, kiek balsavo, kiek atsisakė balsuoti, kokie kandidatai nominuoti, kiek kuris kandidatas į kiekvieną vietą gavo balsų. Pilnai išpildžius blanką, kuopos valdyba turi po ją pasirašyti ir kartu su visais NOMINACIJŲ BALOTAIŠ akivaizdoje susirinkusiųjų sudėti į voką, ant kurio yra spausdintas žodis NOMINACIJOS, ir tą patį vakarą įmesti į pašto dėžutę.

PASTABA: Visos nominacijos turi būti atliktos čia nurodyta tvarka. Nominacijos atliktos kitokiu būdu bus laikomos neteisėtomis ir galutiname skaičiavime bus atmestos.

SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ AMERIKOJE:

Dr. Vytautas P. Dargis	—	Prezidentas
Vytautas Kasniūnas	—	Viceprezidentas
Genevieve Meiliūnas	—	Sekretorė
Loretta Stukas	—	Įždininkė
Nellie Bayoras-Romanas	—	Įždo Globėja
Stasys Virpša	—	Įždo Globėjas
Dr. Vytautas Tauras	—	Daktaras Kvotėjas

Žvarbų, ūkanotą rytą prasidėjo žygis į Vilnių

ŽIVILĖ KRIAUCIŪNIENĖ

Lygiai prieš 55 metus, žvarbų ir lietingą spalio 27-osios rytą, Lietuvos kariuomenė peržengė administracinę liniją, 19 metų skyrusią Lietuvą nuo jos sostinės Vilniaus ir Vilniaus krašto. Sujaudinti Lietuvos gyventojai, tiek metų kartoję sau ir pasauliui "Mes be Vilniaus nenurimsim", prilipo prie radijo imtuvų, transliuojančių šią ceremoniją.

Vilniaus klausimu daug prirašė istorikai, daug kalbėjo ir dar kalbės politikai. Tačiau žmonių jausmus ir nuotaikas tomis die-

nomis geriausiai parodo ano meto spauda.

Pirmosios žinios apie Vilniaus grįžimą Lietuvai buvo praneštos per Kauno radiją. Kūlversčiais šoko žmonės iš vietų, užmiršo kasdieninius rūpesčius ir visi persiėmė ta pačia skaidria dvasia ir sveiku entuziazmu. Miestuose žmonės užtvindė gatves, kaimuose vieni skubėjo pas kitus dalintis nepaprastais įspūdžiais. Vidudienį įstaigos ir įmonės nutraukė darbą. Organizacijos, mokyklos, įstaigos ir įmonės su vėliavomis rinkosi į iškilmingiausias ir brangiausias apylinkių vietas, kad

visi bendrai pasidžiaugtų Vilniaus grįžimu.

(Karys. 1939 10 12)

Tačiau greta visuotinio džiaugsmo, mūsų visuomenė jau susirūpino ir realia parama Vilniaus kraštui. Mes žinome, koks sunkus ir vargingas to krašto žmonių gyvenimas buvo paskutiniuosius kelerius metus. (...) Šiomis dienomis Kaune susidarė centrinis komitetas Vilniaus kraštui remti, kurio vadovybę sudaro visų mūsų didesniųjų visuomenės organizacijų atstovai.

(Karys. 1939 10 14)

Tėvynė

ORGAN of
Lithuanian Alliance of America
(ISSN 0040-4071)

THE OLDEST EXISTING LITHUANIAN NEWSPAPER WORLD-WIDE

Published monthly except July and August
307 West 30th St., New York, N.Y. 10001
Tel. (212) 563-2210

REDAKTORIUS VYTAUTAS KASNIŪNAS
EDITOR
GENEVIEVE MEILIŪNAS, MANAGER

BAIGIANT RUOŠTI "TĖVYNĖ" SPAUDAI, ATSIŠAKĖ TARNAUTI KOMPIUTERIS. TUR BŪT NUSILPO VASAROS KARŠČIUOSE, VISAI IŠSISĖMĖ RUDENS DARBYMETYJE. TAIP SU JUO IR KANKINOMĖS, IKI JIS SUŽIBO RAUDONOMIS ŠVIESOMIS, ŠAUKDAMAS PAGALBOS. GRUODŽIO MENUO-SUSIVIENIJIMO DARBYMETIS. KUOPOS ŠAUKS SUSIRINKIMUS, NARIAI KALBĖS, TARTIS APIE SLA NOMINACIJAS, BŪSIMŲ RINKIMUS IR SEIMĄ. O SVARBIAUSIA DAUG KAS IŠKELS SUMANYMUS, KAIP Į SLA ĮTRAUKTI DAUGIAU NAUJŲ NARIŲ. NEATSILIKS IR PAVIENTAI NARIAI, TAI PAT BESIRŪPINĄ SLA VEIKLA.

Lietuvos Respublikos Prezidentas Kazys Grinius

1950 m. birželio 2 d. Kazys Grinius stiprėjant negalei pradėjo rašyti savo testamentą: „... aš, dr. Kazys Grinius, gyvenęs 7201 So May Str. Chicago, 111., būdamas sveiko proto ir tvirtos atminties, sudarau šį mano visuomeninį testamentą (...). Tokiomis laikio-mis mūsų tautai dienomis visuomet reikia prisiminti, kad Lietuva Sovietų Sąjungos karinės jėgos okupuota tik laikinai (...). Pati Sovietų Sąjunga yra milžinas moli-nėmis kojomis, ji gali žūti greičiau, negu kas šiuo metu galvoja, nuo savo vidinių prieštaravimų, nuo savo vadų nesantaikos, nuo jos pavergtųjų tautų siekimo sukurti savas nepriklausomas valstybes ir didelio jų noro gyventi laisvai bei nepriklausomai. Pagaliau laisvo, demokratinio Vakarų pasaulio medžiaginė jėga ir moralinė stipry-bė sutriuškins bolševikinį tautų pavergėją ir žudiką (...). Lietuvių tauta prisikels! Nepriklausoma demokratinė Lietuvos Respublika išsilaisvins!

Šešiasdešimtseptyneriusmetus dirbau ir tebedirbu pagal savo išgales lietuvių visuomenės darbą.

Apie septyniasdešimtmetų išlaikyti vienas politines pažiūras ir nenu-krypti ne visiems pavyksta. Man gi sekėsi be didesnių nukrypimų išlikti tarp lietuvių demokratų. Išgyvenau ir gerų, ir blogų dienų. Buvau vertinamas, buvau smerkiamas. Kentėjau rusų caro valdžios persekiojimus ir įvairių okupantų paniekinimus. Kovoju savo įsitiki-nimų, idėjų, tikslų besiekdamas. Daug ką laimėjau, daug ką pralai-mėjau. Toli gražu ne visi mano siekimai įgyvendinti. Dauguma jų ir šiandien labai ir labai aktualūs. Jų sieks mano bičiuliai ir draugai. Juos pasisavins dauguma lietuvių tautos ir realizuos nepriklausomoje Lietuvoje...

Tada atsisveikinimas su K. Griniaus palaikais vyko J. Eudei-kio koplyčioje. Birželio 8 d. jo palaikus sudegino. Urna su pele-nais kurį laiką saugota namuose, o 1951 m. spalio 21 d. iškilmingai palaidota Čikagos lietuvių kapi-nėse.

K. Griniaus gyvenimas, veikla, įsitikinimai, asmeninis pavyzdys, optimizmas — svarbus visos mūsų

BALYS GAJAUSKAS, LIETUVOS SEIMO NARYS, SOVIETŲ KALĖJIMUOSE IŠKENTĖJĘS 37 METUS, APIE PILYPO NARUČIO NAUJĄ KNYGĄ "TAU-TOS SUKILIMAS 1941" PASAKĖ: "TAI DIDELĖ DOVANA LIETUVAI IR LIETUVIAMS" Daugiau apie knygą skaitykite 8 puslapyje.

BALFo seime susitikę buv. politiniai kaliniai. Iš k.: inž. P. Narutis, inž. P. Vaičekas ir B. Gajauskas. J. Šidlausko nuotr. "Lietuvių B."

PRISIMENANT PIRMAJĄ LIETUVOS PREZIDENTĄ

Rūta Peršonytė

Vakar Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos parodų salėje atidaryta paroda pirmojo Lietuvos Prezidento Antano Smetonos 120-osioms metinėms pažymėti.

16 val., dar lūkuriuojant ir laukiant atidarymo, nukrito ant stalo pastatytas Prezidento portretas, tarsi pranešdamas, kad ceremoniją metas pradėti. Kalbėjo Tautininkų sąjungos pirmininkas Rimantas Smetona, Seimo nariai Vytautas Landsbergis, Mečislovas Treinys. Lietuvos kultūros ministerijos sekretorius Vytautas Balčiūnas pasakė, jog tokia paroda pirmoji nuo Lietuvos okupavimo ir Lietuvos nepriklausomybės sugrąžinimo, ir tai pirmas bandymas neiškreipiant tiesos sugrįžti į Lietuvos politinę ir kultūrinę praeitį.

R. Smetona perkirpo juostelę. Dabartinis Lietuvos Prezidentas A. Brazauskas taip pat pažadėjo apsilankyti parodoje, kuri dar vyks tris savaites.

Beveik visa medžiaga — 400 autentiškų eksponatų ir jų kopijų — paimta iš bibliotekos fondų. Tai knygos, žurnalai, Antano Smetonos darbai, pora jo knygų net su auto-grafais, senoji periodika, nuotraukos, keletas dokumentų kopijos. Tautininkai šiai parodai paskolino nuotraukų, skulptūrų, portretų.

Pasak parodos rengėjos Nijolės Simoškevičiūtės, pats brangiausias eksponatas — Antano Smetonos raštų I tomas „Vienybės gairėmis“ su įrašu, kad dovanotas dukrai ir žentui.

Rugpjūčio 10 d. Vilniuje, Tiltų gatvėje, prie pirmo numerio pažymėto namo, iškilmingai atidengta paminklinė lenta Lietuvos Prezidentui Antanui Smetonai jo gimimo 120-ųjų metinių proga.

Baigęs Petrapilio universitetą, A. Smetonas grįžo į Vilnių ir jame nuo 1902 iki 1918 metų gyveno. 1908-1909 metais — kartu su rašytoju Tumu-Vaižgantu buvo įsikūrę neišvaizdžiam Tiltų gatvės name. 1907 metais ten buvo leidžiamas „Vilties“ laikraštis.

Iškilmingoje ceremonijoje Seimo nariai Vytautas Landsbergis ir Mečislovas Treinys sakė, kad Vilniuje A. Smetona praleido gražiausius savo metus. Čia pradėjo politinę veiklą, pasižymėjo kaip žurnalistas, publicistas, kultūros veikėjas. Vilniuje sukūrė šeimą.

Paminklinę lentą, kurios autorius Konstantinas Bogdanas, atidengė Lietuvos švietimo ministras Vladislovas Domarkas. Grojo pučiamųjų orkestras „Trimitas“. Ceremonijai vadovavo Vilniaus miesto tarybos pirmininkas Valentinas Šapalas. Susirinkusieji prie paminklinės lentos padėjo gėlių.

tautos ir valstybės gyvenimo puslapis. Mes ir mūsų palikuoniai daug ko iš jo galime pasimokyti, daug kuo pasekti. Jo testamentą žodžiai buvo ir bus kiekvieno Lietuvos demokrato programa ir siekis.

K. Grinius gimė 1866 m. gruodžio 17 d. tuometinės Marijampolės apskrities, Sasnavos valsčiaus, Salemos-Būdos kaimo šviesaus valstiečio, turėjusio 17 ha žemės, šeimoje. Namuose buvo gausi tais laikais biblioteka, ir vaikai iš mažens susipažino su daugelio lietuvių rašytojų kūriniais (...). Skaitydavo iš Prūsijos atgabentą „Aušrą“. 1887 m. įstojo į Maskvos universitetą studijuoti medicinos mokslų. Ten įsitraukė į Petro Leono vadovaujamos slaptos lietuvių studentų draugijos veiklą, rašė į Prūsijoje ir Amerikoje leidžiamą lietuviškąją spaudą. 1888 m. drauge su V. Kudirka, P. Leonu, P. Kriaučiūnu, J. Staigaičiu, V. Palukaičiu ir kitais lietuvišiais šviesuoliais Marijampolėje organizavo pirmąjį lietuvių demokratų suvažiavimą, buvo laikraščių „Varpas“, kiek vėliau — „Ūkininkas“ kūrėjas ir aktyviausias bendradarbis, redagavo „Lietuvos ūkininko kalendorių“. 1898 m. už dalyvavimą Maskvos studentų riaušėse buvo uždarytas į Butyrkų kalėjimą.

1893 m. gavęs gydytojo diplomą, devynetą mėnesių dirbo Kaspijos laivyno laivo gydytoju, po to, sugrįžęs į Lietuvą, apsigyveno Marijampolėje ir ėmė verstis gydytojo praktika, buvo išrinktas į varpininkų komitetą.

1926 m. gruodžio 17 d. perversmas K. Griniui suteikė skausmo ir nevilties.

Vėl prie Lietuvos artėjant tarybinei kariuomenei, K. Grinius su šeima pasitraukė į Vokietiją. 1945-1946 m. gyveno Hanau tremtinių stovykloje, daug rašė, ragino lietuvius būti atlaidžius vieni kitiems. 1947 m. pradžioje K. Grinius persikėlė gyventi į JAV, į Filadelfiją, po metų — į Čikagą.

Savotišku priesaku šiandienos ir ateities kartoms yra ir bus K. Griniaus paskutiniai gyvenimo metais parašyti žodžiai: „Tvirtai tikiu Lietuvių tautos amžinybe (...). Jei ką savo gyvenime naudingo atlikau, tai daugiausia pasitikėdamas savąja tauta ir atsidėjimu saviesiems tikslams (...). Pasiaukojimas ir meilė siekimams nulemdavo darbo rezultatus. Be šito, jokia kova negali būti laimėta. Kviečiu lietuvius daugiau aukotis savųjų dorų tikslų besiekiant ir ypač Lietuvai laisvę bekovojo! Noriu, kad šiuo atveju mano tautiečiai, o ypač jaunuomenė, daugiau rizikuotų ir su didesniu entuziazmu kovotų!

Svarbiausias šios dienos mūsų tikslas — kad kuo daugiau dorų ir sveikų lietuvių išliktų visų nelaimių metu, kad atėjus laisvės valandai visi kaip vienas galėtų burtis Lietuvai išlaisvinti ir Lietuvos Respublikai atkurti (...).

Aukščiausią lietuvių tautos dvasinę ir medžiaginę gerovę galima pasiekti tik laisvoje, nepriklausomoje, demokratinėje Lietuvos Respublikoje“.

LIETUVIAI TĖVYNĖJE IR PLAČIAME PASAULYJE

Svarbiausiose Lietuvos laisvinimo baruose

Alenos Devenienės-Grigaitienės 90 metų jubiliejui

Alena Devenienė-Grigaitienė ir dukra Dalia Bobeliene.
Nuotr. Vyt. Kasniūno

1952 M. DEVENIENĖ BUVO IŠRINKTA SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ AMERIKOJE (SLA) VYKDOMOSIOS TARYBOS NARĖ-IŽDO GLOBEJA. SLA-SENIAUSIOJI AMERIKOS LIETUVIŲ SAVISALPOS-DRAUDIMO ORGANIZACIJA, TURINTI SVARIŲ NUOPELNŲ IŠEIVIJOS KULTŪRAI BEI LIETUVOS LAISVINIMO DARBU.

JONAS ANIČAS

Lietuvoje ir išeivijoje minimas garbingas Alenos Devenienės-Grigaitienės devyniasdešimtmetis. Jubiliatę visą gyvenimą lydėjo nenumaldomas troškimas dirbti savo tautos ir valstybės labui. Šį troškimą ji paveldėjo iš savo tėvo Jono Vileišio ir visos legendinės Vileišių giminės. Ir savo jubiliejaus dieną gerbiama sukaktuvininkė, gyvendama tolimosios Floridos valstybės Sent Pitersbergo mieste, širdimi ir mintimis yra su atgimusia ir nepriklausoma Lietuva.

Alena Vileišytė gimė Vilniuje 1904 m. spalio 1 d. Jos tėvų Jono ir Onos Vileišių šeima buvo vienas stipriausių lietuvių židinių aplenkėjusioje senojoje Lietuvos sostinėje. Todėl iš vaikystės Alena mokėsi suprasti gyvybiškai svarbius savo tautos reikalus ir jais gyventi.

1924 m. A. Vileišytė išteikė už Amerikos lietuvių medicinos daktaro Mykolo Devenio (1891-1978) ir keletą metų gyveno toje šalyje. Apsisprendę grįžti į Lietuvą, Alena ir Mykolas Deveniai nusipirko iš kunigaikštystės Taidos Radvilaitės Leonpolio dvarą Ukmergės apskrityje Deltuvos valsčiuje, čia išplėtojo pavyzdinį ūkį ir ėmė aktyviai reikštis ūkiniame Lietuvos gyvenime. A. Devenienė buvo Žemės ūkio rūmų narė (pirmoji ir vienintelė moteris), drauge su kitomis vienmintėmis 1938 m. įkūrė Lietuvos ūkininkų draugiją, buvo jos pirmoji vyriausioji vadovė.

Tarybų Sąjungai okupavus Lietuvą, M. Devenis buvo areštuotas ir 1941 m. ištremtas į Vorkutą.

Alenai Devenienei pavyko su mažamečiais vaikais Algirdu, Kęstučiu ir Dalia 1940 m. rudenį ištrukti į Vakarus ir pasiekti Ameriką. Neapsakomomis pastangomis, JAV valstybės departamentui padedant, A. Devenienė išgelbėjo savo vyrą iš GULAG-o vergovės. 1942 m. rudenį M. Devenis grįžo į savo šeimą, kuri gyveno ir sunkiai vertėsi Konektikuto valstijos Voterberio mieste.

Paveldėjusi iš Vileišių giminės gerą valstybinių, ekonominių ir politinių reikalų supratimą, didelį valingumą siekti laisvės ir gerovės savo tautai, A. Devenienė pradėjo darbuotis svarbiausiose Lietuvos laisvinimo baruose.

Kai Amerikos lietuvių taryba (ALT), įkurta 1940 m., sušaukė 1943 m. rugsėjo 2-3 d. Pitsburge pirmąjį Amerikos lietuvių kongresą, tarp pagrindinių kalbėtojų buvo ir A. Devenienė. Ji pasakė jaudinančią kalbą apie tragišką tremtinių iš Lietuvos būklę Sibire ir nacistinėje Vokietijoje. Tada apie 500 kongreso dalyvių, atstovavusių pagrindinėms Amerikos lietuvių organizacijoms, pirmą kartą pamatė ir išgirdo Aleną Devenienę, beje, talentingą oratorę. Ji buvo išrinkta ALT nare.

A. Devenienė buvo viena iš Bendrojo Amerikos lietuvių šalpos fondo (BALF) steigėjų ir ilgametė vadovaujanti jo veikėja. Fondas buvo įkurtas 1944 m. Čikagoje ir priimtas į Amerikos tautinį karo fondą (National WAR FUND). 1947 m. A. Devenienė lankė lietuvių tremtinių stovyklas Vakarų Europoje, ramino ir guodė neteku-

(Nukelta į 4 psl.)

Seniausiam Rytų Europos

universitetui - 415

Steponas Batoras, Oniack van Polen, Groot-Hertoch van Litthau, Hertoch van Ryckte, Prusen, Maroon etc.

Steponas Batoras

Privilėgiją Jėzuitų akademijai įsteigti Universitą pasirašė karalius Steponas Batoras 1579 balandžio 1 dieną, o popiežiaus bulė pasirodė tą pačių metų spalio 30 dieną. Ilgą laiką tai buvo vienintelė aukštoji mokykla visoje Rytų Europoje. Tačiau per visą savo 415 metų gyvavimo laikotarpį dėl politinių priežasčių 90 metų universitetas buvo uždarytas. Tai buvo skaudus laikotarpis mūsų krašto kultūriniam gyvenimui. Net grafas N. Novosilcevas, buvęs 1824-1830 metais Vilniaus mokslo apygardos kuratorius, prieš uždariant 1832 metais universitetą klausė, kas liks iš Vilniaus, jei bus uždarytas universitetas.

Šiandien Universitetas žinomas visame pasaulyje ir jis gyvuos amžinai. Valio universitetui! Tegul skamba ir liejasi „Gaudeamus“!

KILNUMO ARUODAI

VALDAS V. ADAMKUS,

1994 m. birželio 18 d. Northwestern universitete (Evanston, IL) gavo teisės garbės daktaro laipsnį už 25 metų veiklą gamtos saugos srityje JAV ir užsienyje, ypač už vadovavimą Didžiųjų ežerų švarinimo programai. Valdas V. Adamkus jau anksčiau yra gavęs garbės daktaratą Vilniaus universitete ir teisės daktaratą Calumet of St. Joseph kolegijoje (Indianos valstijoje) bei įvairius EPA žyminis. Iš profesijos statybos inžinierius, jis pradėjo dirbti 1969 m. Ohio River Basin - Cincinnati būstinėje vedė pavaduotoju, vėliau tapo vedėju. Svarbų vaidmenį atliko 1972 m., dalyvaudamas JAV delegacijoje derybose dėl pirmosios sutarties su Sovietų Sąjunga. Nuo to laiko aktyviai reikišias tarptautinėje plotmėje - Baltijos kraštuose, Lenkijoje, Tolimuose Rytuose ir Jungtinėse Tautose. Veikėjas Santaros-Šviesos federacijoje, nuolat besireiškiantis visuomeniniame-politiniame išeivijos gyvenime, sportinės veiklos organizatorius ir vadovas.

SUKAKTYS:

- 1939 metais pasirašyta SSSR-Vokietijos sutartis (Molotovo-Ribentropo paktas).

- Sukanka 225 metai, kai gimė Žoržas Kiuvje (Cuvier), prancūzų gamtininkas. Mirė 1832 m.

- Sukanka 110 metų, kai mirė Fridrichas Kuršaitis, kalbininkas, redaktorius, religinių raštų rengėjas. Palaidotas Karaliaučiuje. Gimė 1806 m.

Dr. Jonas Adomavičius.

Čikagoje gyvenantis lietuvis gydytojas Jonas Adomavičius — karštas „Valstiečių laikraščio“ labdaros fondo „Kaimo vaikai“ rėmėjas. Šiam tikslui viename Čikagos banke jis atidarė valiutinę sąskaitą, pats į ją įnešė 1000 dolerių ir pakvietė kitus čikagiečius savo lėšomis padėti vargstantiems Lietuvos kaimo vaikams. Daktaro J. Adomavičiaus sąskaita praturtėjo jau pirmaisiais mėnesiais.

— Kas tas daktaras Adomavičius iš tolimosios Čikagos? — klausinėjo tėvai, kurių vaikams fondo darbuotojos išvežiojo jo surinktą labdarą.

Tai ne tik Čikagoje, bet ir kituose Amerikos miestuose pagarsėjęs vaikų ugdymo puoselėtojas. Jo ir kitų šviesuolių pastangomis Čikagoje įsigytuose milijoninės vertės pastatuose priglaudžiami ir išlaikomi lietuviai benamiai, neturtingi seneliai. Jie gyvena gražuose tų namų kambariuose, o J. Adomavičius įsikūręs kukliame pusrūsyje. Savo gyvenimu ir veikla jis rodo pavyzdį, kaip padėti vargstantiems, kaip mylėti savo artimą.

Populiarindamas medicinos žinias, dr. J. Adomavičius ypač pabrėžia doro vaikų auklėjimo reikšmę, griežtai pasisako prieš abortus.

„V.L.“ A. NAUJOKAITIS
Red. Dr. Jono Adomavičiaus rašiniai telpa ir „Tėvynėje“.

LIETUVIAI TĖVYNĖJE IR PLAČIAME PASAULYJE

Svarbiausiuose Lietuvos laisvinimo baruose

Alenos Devenienės-Grigaitienės 90 metų jubiliejui

ALENA DEVENIENĖ SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ AMERIKOJE IŽDO GLOBĖJA.

sius vilties, rūpinosi jų šelpimu. 1948 m. BALF'as įsteigė Imigracijos ir įkurdinimo komisiją, kurios pirmininke tapo A. Devenienė. Komisijos rūpesčiu daugiau kaip 30 tūkstančių lietuvių tremtinių atvyko į Ameriką ir čia įsikūrė.

Alena ir Mykolas Deveniai buvo vieni pirmųjų tarp Amerikos lietuvių, ištiesę taurią ir stiprią pagalbos ranką iš Lietuvos pasitraukusiems mokslo, kultūros, visuomenės ir valstybės veikėjams. Dr. M. Devenis 1948 m. netoli Voterberio miesto, kur gyveno ir dirbo, pirkto fermą, kad turėtų formalų pagrindą išduoti darbo ir būsto garantijas ("Affidavit of Support"), kaip to reikalavo JAV imigracijos įstatymai. Jaukioje Devenių sodyboje rado ne tik materialinę, bet ir dvasinę užuovėją žymūs Lietuvos mokslininkai profesoriai Mykolas, Vaclovas ir Viktoras Biržiškos, teisininkai profesoriai Vladas Stanka ir Mečislovas Mackevičius, filologai profesoriai Petras Jonikas ir Pranas Skardžius, rašytojas Liudas Dovydėnas, žurnalistas Jeronimas Cicėnas ir kt.

1947 m. Vašingtone savo veiklą atnaujino Tarptautinė valstiečių sąjunga (TVS) (International Peasant Union), žinoma dar Žaliojo internacionalo pavadinimu. Ji kovojo už Vidurio Europos ir Pabaltijo šalių išlaisvinimą iš tarybinės okupacijos. A. Devenienė toje organizacijoje atstovavo Lietuvos valstiečių liaudininkų sąjungai. 1952 m. A. Devenienė buvo išrinkta TVS vykdomojo komiteto nare — vicepirmininke. Į šias pareigas ji buvo renkama daugiau nei dvidešimt metų.

1952 m. A. Devenienė buvo išrinkta Susivienijimo lietuvių Amerikoje (SLA) vykdomosios tarybos nare — išdo globėja. SLA — seniausioji Amerikos lietuvių savišalpos-draudimo organizacija, turinti svarių nuopelnų išeivijos kultūrai bei Lietuvos laisvinimo darbui.

(Atkelta iš 3 ps1.)

1955 metais A. Devenienė išrenkama Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto (VLIK) vykdomosios tarybos pirmininke. Tai buvo pirmoji moteris VLIK'o vadovybėje. VLIK'o prezidiumui 1955 m. persikėlus į JAV, Vykdomoji taryba liko reziduoti Europoje, Reutlingene (Vakarų Vokietija). Reikalas tas, kad laisvinimo akcijos stiprinimo tikslais reikėjo būti arčiau Lietuvos ir tų politinių Europos jėgų, kurios rėmė šią akciją.

A. Devenienės vadovaujama VLIK'o vykdomoji taryba gerokai suaktyvino politinį Lietuvos laisvinimo darbą. Jos iniciatyva buvo surengta VLIK'o vadovybės susitikimų su žymiais Vakarų Vokietijos ir kitų Europos šalių politikais, gauti Pabaltijo šalių okupaciją smerkiantys pareiškimai. A. Devenienė ėmėsi žygių gerinti VLIK'o ir užsienyje likusių Lietuvos diplomatinį misijų tarpusavio santykius ir bendradarbiavimą. Jos pastangomis pagerėjo informacijos teikimas okupuotos Lietuvos žmonėms ir pasaulio visuomenei — apie Lietuvą ir jos laisvinimo problemas.

1958-aisiais A. Devenienė buvo išrinkta JAV lietuvių bendruomenės tarybos nare. Tarp 20 tarybos narių buvo ir daugiau pasižymėjusių išeivijos veikėjų: mokslininkai Marija Gimbutienė ir Pranas Skardžius, rašytojas Marius Katiliškis, kunigas Stasys Yla, „Lietuvių enciklopedijos“ leidėjas Juozas Kapočius ir kt.

Visas Alenos ir Mykolo Devenių gyvenimas glaudžiai susijęs su lietuvių kultūra, jos kūrėjais ir veikėjais. Jie morališkai ir dažnai materialiai rėmė kiekvieną reikšmingesnę išeivijos kultūrinio gyvenimo apraišką. 1973 m. Alena ir Mykolas Deveniai įsteigė fondą lietuvių kultūrai remti — skyrė 100 tūkstančių dolerių neliečiamo kapitalo. Iš Devenių kultūros fondo lėšų yra išleisti ir leidžiami lietuvių kultūrai vertingi veikalai (B. Bušackis. Radvila Juodasis. Patriotas ir oritestas. — Čikaga, 1977; Dagys. Skulptūros. — Toronto, 1985; A. Gustaitis. Karas braukia kruviną ašarą. Antrojo pasaulinio karo dienoraštis. — Čikaga, 1990 ir kt.).

Daug kitų reikšmingų ir garbingų darbų nuveikė Alena Devenienė. Nepaisydama pasunkėjusios metų naštos, ji kartu su Kęstučiu Grigaičiu 1990 m. liepos-rugpjūčio mėn. pirmą kartą viešėjo Lietuvoje. 1992 m. gegužės 30 d. A. Devenienė-Grigaitienė dalyvavo paskutiniame (uždaromajame) VLIK'o seime Vilniuje, o birželio 1-7 d. — Jono Vileišio mirties 50-ųjų metinių minėjime Vilniuje, Kaune ir Pasvalyje.

APDOVANOTAS SLA NARYS ALEKSANDRAS VAKSELIS

1986 metais, Amerikos Kongresui patvirtinus, buvo įkurtas emigrantams pagerbti medalis, pavadintas „Ellis Island Medal of Honor“. Tuo medaliu apdovanojami emigrantai už šiam kraštui nuopelnus, kurie neprarado ir savo gimtojo krašto vertybių.

Šių metų gegužės 22 d., didžiojoje Ellis Island salėje, tas medalis buvo įteiktas 100 asmenų 34 tautybių. Apdovanotojų tarpe buvo ir lietuvis, visuomenininkas, įvairių organizacijų uolus veikėjas, buvęs Tautos Fondo valdybos pirmininkas, dabar valdybos narys Aleksandras Vakselis.

Iki dabar, tą medalį yra gavę: dr. Kazys Bobelis, dr. Vytautas Bieliauskas, kun. Kazimieras Pugevičius ir vyskupas Paulius Baltakis, OFM.

SLA NARYS SUKAKTUVININKAS KUNIGAS VYTAUTAS PALUBINSKAS *

Lietuviškos Apreiškimo parapijos klebonas kunigas Vytautas Palubinskas šiais metais švenčia savo kunigystės 40 metų sukaktį. Tą garbingą sukaktį atšvęsti kun. V. Palubinskas birželio 19 d. išskrido į Argentina. Mat ten gyvena jo giminės, ten palaidoti ir jo tėvai. Kun. V. Palubinskas, dar būdamas vaikas, su tėvais iš Lietuvos išvyko į Argentina. Ten išsimokslino, tapo kunigu ir vikaravo lietuviškose parapijose. Vėliau persikėlė į JAV. Prieš 5 metus, Apreiškimo parapijos klebonui kun. J. Pakalniškiui pasitraukus į pensiją, tos parapijos klebono pareigas eiti buvo paskirtas kun. V. Palubinskas. Tas pareigas jubilias ir dabar tebeina.

„Džiaugiuosi, kad likau gyvas ir noriu į Lietuvą“ — pasakė A. Tamašauskas, vienintelis išgelbėtas lietuvis, plaukęs keltu „ESTONIA“

„Tragediją Baltijos jūroje galima palyginti su 1912 metais įvykusia „Titaniko“ katastrofa, kuomet žuvo 1506 žmonės. Škart jūra, pagal BNS pranešimus, nusinešė beveik 800 žmonių gyvybes... Ketvirtadienio rytą buvo žinoma apie išgelbėtą 141 keltą „Estonia“ keleivį ir ištrauktus 42 skenduolius.

Artūras Tamašauskas papasakojo „Dienos“ korespondentui apie šį nelaimingą įvykį:

Rugpjūčio 28-osios naktį mane pažadino staigus lovos pakrypimas. Kartu su manimi kabinoje miegojusio bendrakeleivio, nelietuvio, jau nebebuvo. Mano kajatė buvo žemiausiame aukšte (t.y., kur paprastai yra prastesnės klasės kajatės — aut. past.). Iškart suvokiau, kad kažkas atsitiko, todėl išbėgau iš kajatės, apsirengęs tik glaudėmis.

Koridoriuje pastebėjau kylantį sąmyšį, — žmonės daugiausia vidutinio amžiaus keleiviai, — pradėjo rėkti, šaukti — keltas vis labiau virto ant šono ir buvo sunku eiti. Aš iškart puolau bėgti į denį, kiti keleiviai mėgino pakuoti bagažą, pasiimti pinigus. Aš intuityviai suvokiau, kad to daryti negaliu — reikia gelbėtis. Išpuoliau ant denio — ant jo, be manęs, daugiau nieko nebuvo. Laivas buvo labai pasviręs, aš pargriuvau ir ėmiau šliaužti, radau gelbėjimo liemenę, ją apsirengiau. Į denį ropštėsi kiti keleiviai — jų galėjo būti apie 100. Kai laivas dar labiau sviro, keleiviai ėmė klykti, iškėlė gražę rankas ir meldė Dievą pagalbos. Prišliaužiau

prie gelbėjimo valtės ir pabandžiau ją nukabinti, bet nesėkmingai. Kai laivas visiškai parvirto ant šono, nežinau kaip, bet pamačiau, kad esu atsidūręs prie kelto kamino, net jis mane nudegino, ir staiga šalta vandens banga mane nubloškė į vandenį. Tarp bangų išvydau guminę gelbėjimosi valtį, kurioje buvo kažkoks vyras. Vėliau pasirodė, kad tai švedas — jis man padėjo iširopti į valtį. Jaučiausi klaikiai, bet, patekęs į valtį, pradėjau valdytis. Kitų gelbėjimosi valčių ir žmonių aplinkui nemačiau — buvo labai aukštos bangos ir tamsu. Su švedu uždegėme valtyje buvusį fakelą. Tuo metu subaltavo į dugną sparčiai grimztantis laivas, klaukus švilpimas, krikė bangos. Laimė, kad valtis buvo šiek tiek tolėliau nuo laivo — srovė mūsų nepagriebė... Nors laikrodžių nė vienas neturėjome, sprendžiu, kad guminėje valtyje atviroje jūroje išbuvo apie tris valandas. Buvo labai šalta — vėjas, bangos, o aš tik su glaudėmis. Ačiū Dievi, pamatėme artėjančių laivų siluetus, žybsinčias sraigtasparnių ugneles. Jau guminiam plauste mąščiau, kad daugeliui keleivių išsigelbėti nepavyks: kai keltas stipriai pasvirto, daugeliui, ypač vidutinio amžiaus keleivių, buvo neįmanoma pasiekti durų. Dabar aš suvokiau, kad man padėjo savitvarda ir Dievas — aš visą laiką prašiau jį pagalbos. Nežinau, kas atsitiko su kitu lietuviu, vairuotoju Vytautu Miliausku, su kuriuo vakare buvome bare. Vėliau aš nuėjau į savo kajatę, nes jaučiausi pavargęs.

Niujorko Bruklino rajono 86 gatvėje rugsėjo 9 dieną pradeda veikti Lietuvos lengvosios pramonės gaminių parduotuvė.

Kaip Eltai pasakė šiomis dienomis iš JAV grįžęs holdingo lengvosios pramonės korporacijos atstovas Vadimas Zamaratskis, tai pirmasis mūsų šalies prekybos centras Niujorko italų rajone atidarytas korporacijos pastangomis. Savo produkcija čia prekiaus Vilniaus modelių namai bei Kauno žmonės - "Dailės" kombinatas, "Kotonas", "Audimas", "Pakaita" ir "Silva". Vadimo Zamaratskio įsitikinimu, kai kurie mūsų lengvosios pramonės gaminiai kokybe gali puikiai konkuruoti su Tailando, Kinijos prekėmis. ELTA

LITHUANIA, YOUR CHILDREN PATHS OF RIGHTEOUSNESS SHALL TREAD; FOR THEIR NATIVE LAND THEY'LL LABOR-EARTH'S ASPIRING AIMS THEY'VE BRED.

To Kickoff City's 100th Anniversary Festival Honors Some Distinguished Pittstonians

Recipients of this distinction who are being honored for their contributions to their community are; Salvatore Battisti, Sam Miceli, Nellie Bayoras Romanos, Millie Volpetti, and James Clark.

NELLIE BAYORAS ROMANAS

Nellie Bayoras Romanas is most recognized for her dedication and untiring efforts with the Knights of Lithuania and her activities in promoting interest in Lithuanian culture and preserving its heritage.

She was instrumental in assisting the Lithuanian nation and its people in seeking freedom. For the past 19 years she has organized a flag raising ceremony at Pittston City Hall and Luzerne County Courthouse on Lithuanian Independence Day, observed on February 16.

Romanos, who has strong convictions in her Lithuanian heritage, serves as president of the Lithuanian Alliance of America, District VII, president of the

Lithuanian Women's Club of Wyoming Valley, past president of the Knights of Lithuania Council 143, Pittston; secretary of Wyoming Valley and Scranton Lithuanian Lodges and a national trustee.

In addition, she is a board member of the Cultural Heritage Council of N.E. Pennsylvania, Guideline Chairperson for the Luzerne County Folk Festival, chairs the flag raising ceremony for the Folk Festival, general chairperson of the Holiday Fair of Luzerne County.

Nellie is a member of St. Casimir's Church, Pittston, its Christian Mothers Confraternity, a member of Geisinger Wyoming Valley Auxiliary and coordinator of the Combined Church Choirs of Wyoming Valley.

Of her many accomplishments, Nellie proudly can speak, read and write in Lithuanian, one of the oldest languages still spoken. She resides at 160 Seneca Street with her husband, Professor Vaclovas Romanas and is the mother of Joseph J. Bayoras.

She will be seen in the parade in the beautiful dress of her native Lithuania surrounded by the Ladies of the Lithuanian Women's Auxiliary of Pittston, who have participated in the parade since its inception.

Nellie said that she is very proud to have been selected for this honor.

The Third President's Ashes are Reburied

In the evening of October 7, a plane carrying the ashes of the Lithuanian President Kazys Grinius landed at Vilnius airport. Having left his native land 50 years ago, Grinius never gave up hope to return. The president will have his eternal rest in his beloved homeland. Kazys Grinius who died on June 4, 1950 in Chicago was buried in a local Lithuanian cemetery. The ceremony of his reburial began a week before in Chicago.

In the photograph: A monument to President Kazys Grinius has been unveiled in Mondžirė (Marijampolė district). It was created by sculptor Kęstutis Balčiūnas and architect Giedrius Svirskis.

Photo by Gediminas Svitojus (ELTA)

Lithuanian Soldiers Leave for Croatia

Lithuania Ratifies Cooperation Treaty With Poland

Lithuania

By Vladimir Vodeau

On October 13 the Lithuanian Seimas (parliament) ratified a Lithuanian-Polish friendship and cooperation treaty which would focus on combating interstate crime-

nal activity.

The treaties were signed in Vilnius April 26 by Lithuanian President Algirdas Brazauskas and Polish President Lech Walesa. The same day the Lithuanian Seimas ratified the treaty, the 295 deputies in Poland's parliament unanimously authorized Walesa to ratify the agreement.

Andrzej Olechowski, Poland's foreign minister, noted during his address to legislators that Poland was eager to strengthen and expand good relations with its neighbor. Olechowski also said that ratification of the treaty was of symbolic rather than practical significance, because Poland is ready to follow both the letter and the spirit of the treaty, and expected the same from Lithuania.

But the treaty faced resistance in Lithuania's Seimas

from the opposition factions of the Democratic Party, the Union of Nationalists, and the Union of Political Prisoners and Exiles. Vilnius had been annexed to Poland in 1920 and returned to Lithuania under the Molotov-Ribbentrop pact of 1939. Some Lithuanian deputies demanded a special addendum to the treaty blaming General Zeligowski, whose squadron took the city in 1920. However, a majority of legislators voted against the supplement.

Lithuania's opposition factions asserted there was different treatment of ethnic minorities in the two countries, and that all bilateral treaties concluded since the 14th century were of little practical use ensuring Lithuania's statehood. Former Lithuanian Foreign Minister Algirdas Saudargas said that "had the Seimas failed to ratify the

treaty, this would have had a poor effect on Lithuania's security."

Gediminas Kirkilas, recently elected the Labor Democrats' faction chairman, said in his speech that ratification of the Polish-Lithuanian treaty marked the end of what he called the "Eastern way" of doing politics, referring to former Lithuanian practices of "seeking national enemies," instead of being pragmatic in attaining realistic foreign policy and economic goals.

Ninety-one Seimas deputies voted in favor of ratification, with 19 voting against and eight abstaining. Lithuanian Foreign Minister Povilas Gylys referred to ratification as a major breakthrough in the European context. "If we wish to be accepted in Europe, we should bear in mind that it wants partners who bring as few

problems as possible with them," he said. Gylys said opponents of the treaty underestimated its importance and argued there should not be problems because of different historical viewpoints, because the treaty has such essential provisions as integrity of both states, inviolability of borders, and respect for the rights of ethnic minorities.

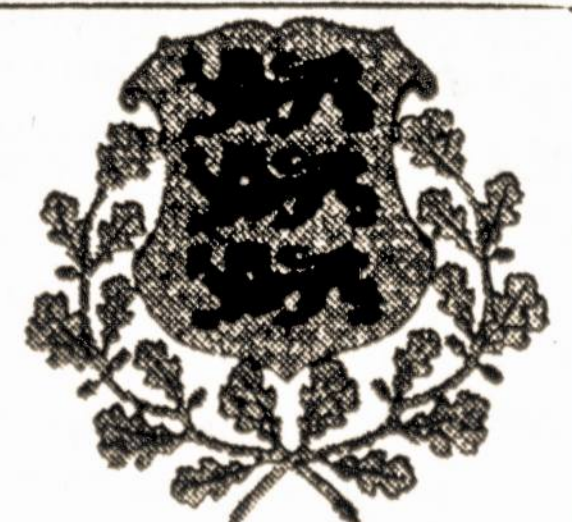
Polish foreign affairs parliamentary committee chairman, Bronislaw Gerek, said that treaties cannot regulate a nation's heritage; coming to common viewpoints needs time and mutual understanding.

The treaty recognizes Vilnius as Lithuania's capital "now and forever."

The treaty will come into effect after ratification notes are exchanged.

The treaty will especially focus on law enforcement.

An estimated 50,000 cars were stolen in Poland last year, many of which were taken to Russia through Lithuania. □

Estonia

Latvia

SVEIKATA

SPAUDA MEDICINOS
KLAUSIMAIDėmesio:
sėlenos!

Visi įsidėmėkite šias dabartinės medicinos tiesas:

1. Gydytojas turi energingiau skatinti pacientus, kad jie valgytų daugiau sėlenų.

2. Gausiau negu iki šiol reikia valgyti sėlenų.

3. Kasdieninis gausios sėlenų kiekio valgymas gerina žmogaus sveikatą.

a) mažina vidurių užkietėjimą;

b) bėga už akių hemoroidai;

c) saugo nuo tulžies pūslės uždegimo ir akmenligės;

d) toliau nutukimą;

e) tolesniam laikui nustumia cukraligę;

f) retina storosios žarnos kišenelių atsiradimą;

g) liesina per riebų kraują;

h) stiprina širdį ir toliau skleroze.

Ką mūsų tėvai ir protėviai jau nuo seno sveikai valgė - daržoves, ypač kopūstus, morkas, pupeles, žirnius, burokėlius, stambiai maltų miltų gaminius - dabartinė medicina irgi ragina valgyti. Taip maitintis

visus jau per trisdešimt metų kviečia Alvydas (Amerikos lietuvių vaiko ugdymo draugija - Red.). Bet dar yra ganėtinai daug ožių, kurie niekaip neina iš degančio tvarto. Tokie tvirtina: "Kai ėmiau valgyti riebesnį maistą, tuoj atsigavau; o jei širdies skleroze pagreitintai gausiu, koks skirtumas, kad bent kiek trumpiau gyvensiu".

Tokių nuotaičių esama visame pasaulyje tarp neišmintingų žmonių. Tokius užsispyrėlius tik karsto lenta ištiesins, nes jie tingi pasitiekti labai skanų ir labai sveiką valgį iš vaisių ir daržovių. Užtat mes, kurie nenusiteikę kapų duobėn pagreitintai griūti, imkime save nagan ir savo pavyzdžiu nuteikime vaikus, kad jie sveikiau ir ilgiau gyventų. Mat dabar Lietuvoje jau keturiasdešimtmečiams plečiamos užakusios širdies arterijos. Ir visa tai dėl to, kad yra užmiršta mūsų protėvių mityba.

Gydytojai ir visi Lietuvos šviesuoliai, savus pacientus, pažįstamus ir šeimos narius (aišku, pirmiausia patys save) nuteikite sveikatos siekti per sveikesnę mitybą. Mat šiandien medicina jau žino, kad maistas, kuriame gausu sėlenų, taip pat grūdai, vaisiai, daržovės, riešutai toliau daugelį besirūpinančių ligų. Jei lietuviai nuo mažens bus pratami valgyti tokį maistą, tai per kelias kartas Lietuva išsivaduos nuo įvairiausių negalių.

Daktaro Jono
priimamasis

Jonas Adomavičius, M. D.

Mitybos būklės įvertinimas

Skaitykite čia pateikiamus teiginius. Apibrėžkite tuos skaičius, kurie Tamstoms tinka. Sudėkite apibrėžtuosius skaičius, ir gau- toji suma padės įvertinti Jūsų mitybos būklę.

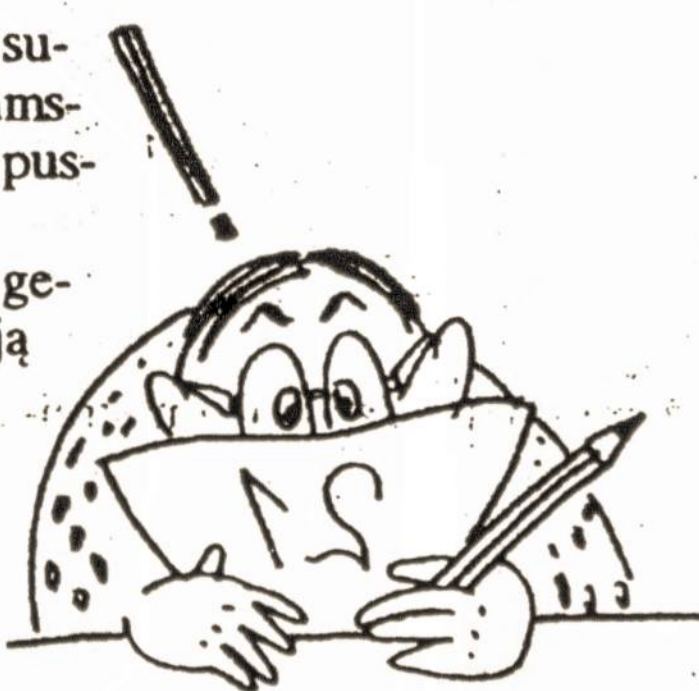
Nr.	Mitybos įvertinimas	Taškai
1	Sergu arba esu negaluojuantis todėl, kad pakeičiau maisto, kurį valgau - rūši ir kiekį	2
2	Valgau mažiau negu dukart per dieną	3
3	Valgau mažai vaisių, daržovių ir pieno gaminių	2
4	Beveik kasdien išgeriu alaus, degtinės ar vyno	2
5	Mano nesutvarkyti dantys arba išgedusi burna trukdo man gerai valgyti	2
6	Ne visada turiu lėšų nusipirkti man reikiamo maisto	4
7	Daugiausia valgau vienas	1
8	Kasdien vartoju tris ar daugiau gydytojo prirašytus ar paties be recepto nusipirktus vaistus	1
9	Per pusmetį ne savo noru netekau (arba priaugau) kelių kilogramų svorio	2
10	Ne visada pajėgiu išeiti pirkti maisto, jį išsivirti ar pats suvalgyti	2

Jeigu apibrėžtų skaičių sumą sudaro 0-2 taškai, tai reiškia, kad Tamstų mityba gera, patikrinkite ją po pusmečio.

3-5 taškai reiškia vidutiniškai gerą mitybą. Stenkitės kaip galima ją gerinti. Jei patys neįstengiate, kvieskitės į talką mitybos specialistus.

6-21 taškas - bloga mityba! Šiuos duomenis pristatykite sąžiningam gydytojui ar dietologui. Išsiaiškinkite visus su mityba susijusius sunkumus. Prašykite specialistų pagalbos.

Svarbiausia, patys imkite save nagan - atsisakykite rūkytų dešrų, kiaulienos ir taukų, pradėkite gausiai - 5-6 kartus per dieną - valgyti vaisius ir daržoves. Geriau gyventi su morka, negu per anksti atsigulti po velėna su dešra. Sėkmės!

JURATĖS
VALENČIUTĖS piešiniai

Kaip
išvengti kūno
išdžiūvimo

Reikia kasdien gerti daug naudingų skysčių. Jiems nepriklauso kofeino turintys skysčiai (kava, natūrali arbata, visokios pepsi-kolos). Kiekvienas turite šiandien, o ne rytoj įsigyti šalmą prieš daugelį negalių. O tas šalmas yra - išgerti puodelį vandens prieš darbą arba mankštą ir po to. Jei dirbama karštyje, reikia išgerti dukart daugiau vandens.

Kai
atmintis
sušlubuoja

Koks atminties nusilpimas reikalauja daktaro pagalbos? Nagi toks, kai pats imi rūpintis, kodėl sušlubavo atmintis, arba kai šeimos nariai tokį atminties silpumą pastebi.

Dažnai atminties negyrumus sukelia depresija, o ją sėkmingai galima gydyti, kai pasitari su gydytoju arba psichologu. Atmintį susilpninti gali cukraligė, skydliaukės susirgimai, sklerozė. Ją susilpninti gali ir vartojami vaistai, pavyzdžiui, artritikų arba stiprūs narkotikai. Atmintį ypač gali susilpninti miegą gerinan- tys vaistai.

Norint išvengti sklerotinio atminties nusilpimo, geriausiai pasielgsime, jei užbėgsime tokiame nusilpime už akių: nesinuodysime degtine, rūkalais, riebalais, kava, na, ir tinginsy- te.

Iš vaistų geriausiai tinka cinko sulfatas bei kiti gydyto- jo patariamai vaistai kartu su vegetariška dieta. Tik kol dar laikas, ne vienas nebūkimė paikas: nesileiskime, kad už- kluptų ir ši negalia.

Ką daryti,
kai po širdimi
dega

Kai nieko neturite, o ima deginti po širdimi, - ką tada daryti? Nagi štai ką! Jei po ranka neturit vaistų, mažinan- čių skrandžio rūgštis, - antiaci- dų, išgerkit stiklinę vandens iš čiaupo. Jis nuplaus rūgštis že- myn iš stemplės į skrandį, at- skies skrandyje rūgštį, ir degi- nimas po krūtine liausis. Ne- gerkite per šaltu vandens, nes stemplė gali pradėti spazmuo- ti. O jei po ranka neturite nei vaistų, nei vandens, o paširdį degina, sukaupkite burnoje seilių ir jas nurykite. Jos yra šar- minės ir padės neutralizuoti rūgštį stemplėje.

O jei dažnai degina paširdį, tai pavalgus nesigulkite į lovą, bet pavaikščiokite pusantros valandos, kol skrandyje apsi- virškins suvalgytas maistas.

Kam dažnai degina po šir- dimi, tas turi vengti alkoholio, tabako, šokolado, kavos (net ir be kofeino), arbatžolių arba- tos, pepsi-kolų, apelsinų sul- čių, pomidorų, jų pastos, pipir- mėčių... Toks žmogus turi mie- goti aukščiau pakelės lovos galvūgalį, tada iš skrandžio į stemplę nenutekės sultys ir ne- degins. Dar reikia: sureguliuo- ti kūno svorį, nenešioti ankštų rūbų ir nevertoti kai kurių vaistų. Taip pat reikia vengti aštraus, rūkyto, kepto valgio. Kiekvieną kasnį reikia labai gerai sukramtyti.

Žinoma, teks tartis su gydy- toju ir jo patarimų paisyti visu 100 proc. Lengva gydytojui pa- tarti, bet kai kuriems sunku gydytojo patarimų laikytis. Vi- si stenkimės gyventi pagal me- dicinos reikalavimus, tada gy- venimas bus daug lengvesnis.

Kiek yra
per daug?

Negerai, kad iki šiol mus pasiekė tik medicinos spaudos trupiniai apie girtavimo žalą. Literatūros apie girtavimo epidemiją yra per mažai. Ne- teisingai įvertinamos alkoholi- zmo sukeltos negerovės, o gy- dytojai yra nerangūs kovoje su alkoholizmu: jie neverti atrišti vyskupo M. Valančiaus kurpių dirželio.

Aišku, kad reikia liautis gir- tauti - būti abstinentalais. Ta- čiau medicinos spaudoje kal- bama ir apie saugų išgėrimą, tik tie nurodymai nėra nei su- derinti, nei gerai pagarsinti. Gydytojai pataria išgeriančia- jam gerti ne daugiau kaip dvi taureles per dieną. Tačiau Lo- jolos universiteto profesorius John Tobin pataria: kai ku- riems širdies raumenims net viena taurelė pakenkia. Alus turi 2-6 proc. alkoholio. Išge- riant po 7-8 bokalus, organiz- me sukelia didelę suirutę. Po 15 bokalų dauguma jau gu- li po stalu.

Daugiau apie tai skaitykite "Laisvojoje Lietuvoje", "Lietu- vių balse", "Tėvynėje". Sėkmės!

SUSIVIENIJIMAS

SENIAUSIA PASAULYJE LIETUVIŲ
ORGANIZACIJA ŠVENČIA 108 METUS

1886-1994

LIETUVIŲ AMERIKOJE

ALPHONSE S. (AL) MARCHUSKA
OF JOHNSON CITY

Binghamton, NY LAA Lodge 50

Alphonse S. Marchuska, longtime member, and Secretary of Lodge 50, died on May 20, 1994.

He joined the Alliance on November 11, 1994.

The Alliance is grateful for Mr. Marchuska's diligent endeavors regarding Lodge 50 affairs, and extends their deepest sympathy to the family in their loss.

Alphonse S. (Al) Marchuska of Johnson City

Alphonse S. (Al) Marchuska, 83, died at Wilson Memorial Hospital Friday night, May 20, 1994. He is survived by his wife, Melane Marchuska, Johnson City; daughter and son-in-law, Carla and David Wilson, Endwell; son and daughter-in-law, Justin and Sylvia Marchuska, Vestal; a brother and sister-in-law, Bronislaw and Adele Marchuska, Corapolis, Pa.; five grandchildren, Charles and Diane Wilson, Bernard, Justin, Christine Marchuska; also several nieces, nephews and cousins and many relatives in Lithuania. He was a lifetime member of St. Joseph's Lithuanian Church and its choir. He was secretary of the Lithuanian Alliance of America, member of the Lithuanian Workers of America, the Knights of Lithuania, the Woodmen of the World and First Ward Senior Citizens Chorus. He was a retired employee of Crowley Foods, Inc. and retired custodian from Johnson City H.S.

Binghamton, NY LAA Lodge 50

We are happy to announce that Melane Marchuska has agreed to accept the duties of Lodge 50 Secretaryship. Therefore, all members are urged to send their payments and correspondence directly to:

Mrs. Melane Marchuska
66 North St.,
Johnson City, NY 13790

LAA Lodge 352 Detroit, Michigan

Due to the passing of Lodge 352 Secretary, Elzbieta Jodinskas, and since no new officers were elected at the special meeting, held on May 22, 1994, all Lodge members are hereby urged to send their future annual premium payments and correspondence, directly to the Home Office, until further notice.

Please make checks payable to:
Lithuanian Alliance of America
307 W. 30th St.,
New York, NY 10001

LAA Lodge 301 Cicero, Illinois

Due to Lodge 301 Secretary, Alfonsas Kizlaitis' resignation, we are pleased to inform you, that Mr. Stanley Paulauskas, has agreed to assume the secretarial duties of the Lodge. Therefore, kindly send all future premium payments and correspondence to:

Mr. Stanley Paulauskas
1430 S. Central Ave.,
Cicero, IL 60650

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

INCOME

From July 1 to September 30, 1994

INVESTMENT INCOME:

Bond Interest	\$39,905.02
Common Stock Interest	6,385.06
Certificate Loan Interest	200.00
Interest on Bank Deposit	43.43
Interest on Short Term Fed. Sec.	148.17
	\$46,681.68

MISCELLLELLANEOUS INCOME:

Membership Premiums	\$7,440.69
Sundries, Rent, Donations & etc	1,822.10
	\$9,262.79

Total Income **\$55,944.47**

DISBURSEMENTS

From July to September 30, 1994

Death Benefits	\$10,597.00
Matured Endowments	7,000.00
Cash Surrenders	4,289.25
Disability Benefits	405.00
Salaries to Officers & Employees	19,253.50
Salaries to Official Publication	300.00
Salaries to Real Estate Employee	600.00
Social Security, Taxes, Unemployment	1,591.08
Real Estate Taxes	9,867.94
Real Estate Insurance & Expenses	5,019.85
Fraternal Expenses	2,253.75
Fraternal Sundries expenses	250.00
Travel & Expenses	1,066.97
Actuary's & Notary's Fees	9,936.00
Postage & Telephone	1,172.70
Office maintenance & sundries	539.21
State Insurance Department Fee	756.50
Pension to Employees	284.19
Commission to Organisers	200.10
Interest on Bond Purchase	246.26
Official Publication "Tevyne"	1,608.72
Printing & Stationary	233.92

Total Disbursement **\$77,471.94**

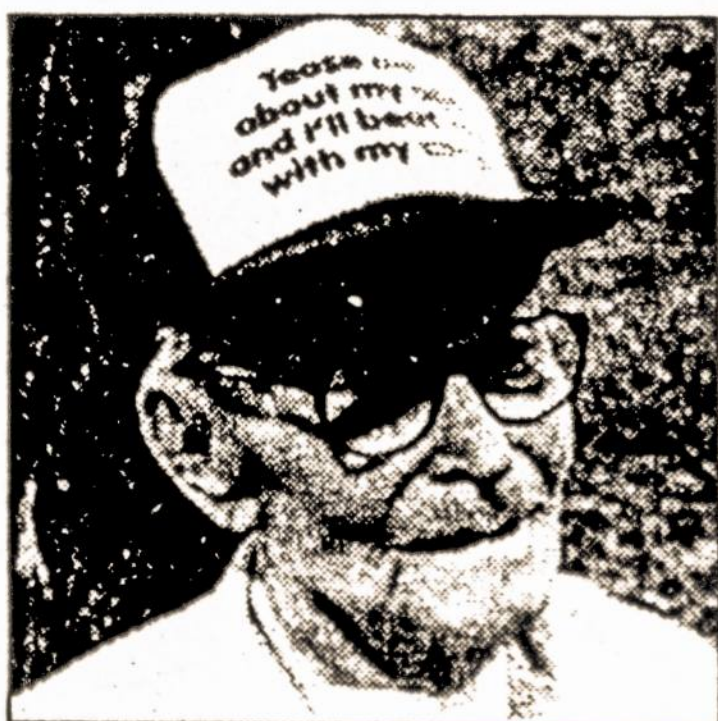
INVESTMENTS

From July 1 to September 30, 1994

INCOME: Matured Bond	\$ 50,000.00
INVESTED: Bond	\$ 50,625.00

LITHUANIAN *ALLIANCE OF AMERICA

Genevieve Meiliunas, Secretary

SULSKIS

Louis (Grandpa) Sulskis, 99½, died June 24, 1994 at St. Catherine's Hospital. Born November 11, 1894 in Mishkine near Panevezis, Lithuania, he was the son of Marchella Kulba'galas and Frank Sulskis. He attended school in Lithuania. He came to America by way of Nova Scotia in 1913 and

worked as a lumberjack in Marinette, WI. In Kenosha he was groundskeeper for the Cooper Estate, a custodian at City Hall, employed by American Brass, Simmons and Kenosha's Street Department. A Veteran of World War I, he married Anna Galkis Rimkus on April 11, 1920 at St. Patrick's Church in St. Charles, Illinois. She preceded him in death December 24, 1967. He was President of the Kenosha Chapter of SLA (Lithuanian Alliance of America), a member of Local 71 and a member of St. Peter's Church.

Surviving is one granddaughter Gail Anna Jensen, a grandson Robert Dean Jensen and one great-grandson Jason Ryan Jensen all of Kenosha, one niece Dorothy Kacuciewicz, and one nephew Bernard Kacuciewicz, both of Chicago. He was preceded in death by his daughter Amelia (Millie) Jensen, foster son Stanley and 11 brothers and sisters. The Lendman-Mischler Funeral Home is in charge of the arrangements.

Louis Sulskis was a longtime member and President of Lodge 212,

Kenosha, WI for many years. He joined the Alliance on July 1, 1928.

Tėvynė - SENIAUSIAS PASAULYJE LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS ŠVENČIA 91 METŲ SUKAKTĮ

Paskirtos Bobelių šeimos premijos

IEVA ALSENAITE

Aštuoniems Lietuvos žurnalistams: V. Gaiveniui („Respublika“), A. Gurevičiui („Lietuvos rytas“), A. Jancevičiui (Lietuvos televizija), L. Baltrukonytei („Lietuvos aidas“), V. Linkevičiui („Radiocentras“), V. Vitkauskaitei („Kauno diena“), A. Vabuolui („Klaipėda“), G. Jurgėlai („Panevėžio balsas“)

— už rašinius, televizijos bei radijo laidas teisėtvarkos temomis paskirtos Kazio ir Jurgio Bobelių premijos.

12 tūkst. JAV dolerių premijų fondą penkeriems metams Seimo nario daktaro K. Bobelio šeima įsteigė po to, kai praėjusį rudenį visą šalį sukrėtė žurnalisto, vieno iš „Respublikos“ leidėjų Vito Lingio nužudymas. Šiemet bendra premijų vertė — 2100 dolerių.

• Vilniaus monumentaliosios dailės dirbtuvėse pradėtas kalti monumentas, kuris žymės Europos centrą (jį 1989 m. nustatė Prancūzijos geografi). Europos centre, esančiame apie 20 km nuo Vil-

niaus, ant kalvos viršūnės prie Bernotų piliakalnio bus pastatytas 1,5 metro aukščio piramidės formos šviesiai pilko granito monumentas (projekto autorius — jaunas skulptorius G. Karosas).

Kiek lietuvių dabar gyvena JAV?

Kaip pranešė Lietuvos Respublikos ambasada Vašingtone, 1990 m. JAV gyventojų surašymo duomenimis, JAV šiuo metu gyvena 811 865 lietuvių kilmės asmenys. Per dešimtmetį lietuvių padaugėjo 69 tūkst. Lietuviai sudaro 0,3 procento JAV gyventojų ir yra 37 pagal dydį JAV etninę grupę.

Palyginti su mūsų geografiniais kaimynais, didžiausia yra Amerikos lenkų kilmės grupė — 9,4 milijono, kita pagal dydį latvių — 100 331 ir estų — 26 762.

Gausiausiai lietuvių gyvenamos valstijos: Ilinojus — 112 410, Pensilvanija — 106 184, Niujorkas

— 72 100, Masačusetsas — 66 589, Kalifornija — 52 821, Niū Džersis — 49 010, Florida — 41 718.

Daugelis lietuvių kilmės asmenų nemoka lietuvių kalbos, nedalyvauja lietuvių organizacijų veikloje, o tik kildina save iš lietuvių tėvų, senelių. Lietuviška veikla ypač stipri tik šiose gausiausiai lietuvių gyvenamose valstijose.

Per dešimtmetį sumažėjo ne JAV gimusių lietuvių skaičius — jų liko tik 30 334. Vyresnioji karta mažėja natūraliai, nes prieš 30 metų JAV gyveno 403 000 lietuvių gimusių ne JAV, o daugiausia Lietuvoje.

LR URM informacijos ir spaudos skyrius-ELTA

Maisto produktų kainos Vilniaus Kalvarijų turgavietėje spalio 27 d. (palyginti su praėjusia savaitė)

Produktų pavadinimas	Matavimo vnt.	Pasiūlos kaina Lt	Padidėjo + -
Pomidorai	kg	3,00-4,50	-0,50
Rauginti agurkai	kg	5,00-6,00	+1,00
Švieži kopūstai	kg	0,60	+0,10
Rauginti kopūstai	l	2,00	-
Bulvės	kg	0,70-0,80	+0,10
Morkos	kg	1,00-1,20	+0,20
Svogūnai	kg	1,50	-
Obuoliai	kg	1,50-3,00	+0,20
Burokėliai	kg	0,70	-
Spanguolės	l	3,50	-
Kriaušės	kg	5,50-6,00	-0,50
Vynuogės	kg	6,80-7,20	-0,20
Bananai	kg	2,80-3,20	+0,30
Jautiena (kumpis)	kg	9,00-12,00	-0,50
Kiauliena (kumpis)	kg	8,50-9,50	-
Karbonadas	kg	16,00-16,50	-0,50
Liežuvis	kg	16,00	-
Švieži lašiniai	kg	7,00-8,00	-
Rūkyti lašiniai	kg	8,00-12,00	-
Medžiotojų dešrelės	kg	17,00	-1,00
Skilandis	kg	24,00-25,00	+2,00
Kiaulienos taukai	kg	4,80	-0,20
Vištos	kg	6,00	-0,20
Rūkytos vištos	kg	11,50-12,00	+0,50
Varškė	kg	2,50	-
Pilstoma grietinė	l	6,00-7,00	-
Fasuota grietinė	500 g	1,90	-
Pilstomas pienas	l	0,70-0,80	-
Naminis sviestas	kg	10,00	-1,00
Kiaušiniai	10 vnt.	2,10-2,20	+0,25
Ryžiai	kg	2,20-3,00	-
Grikiai	kg	2,20	-0,10
Kvietiniai miltai (aukšč. rūšis)	2 kg	2,80	-0,50
Cukrus	kg	2,00-2,20	+0,10
Medus	kg	16,00-18,00	-

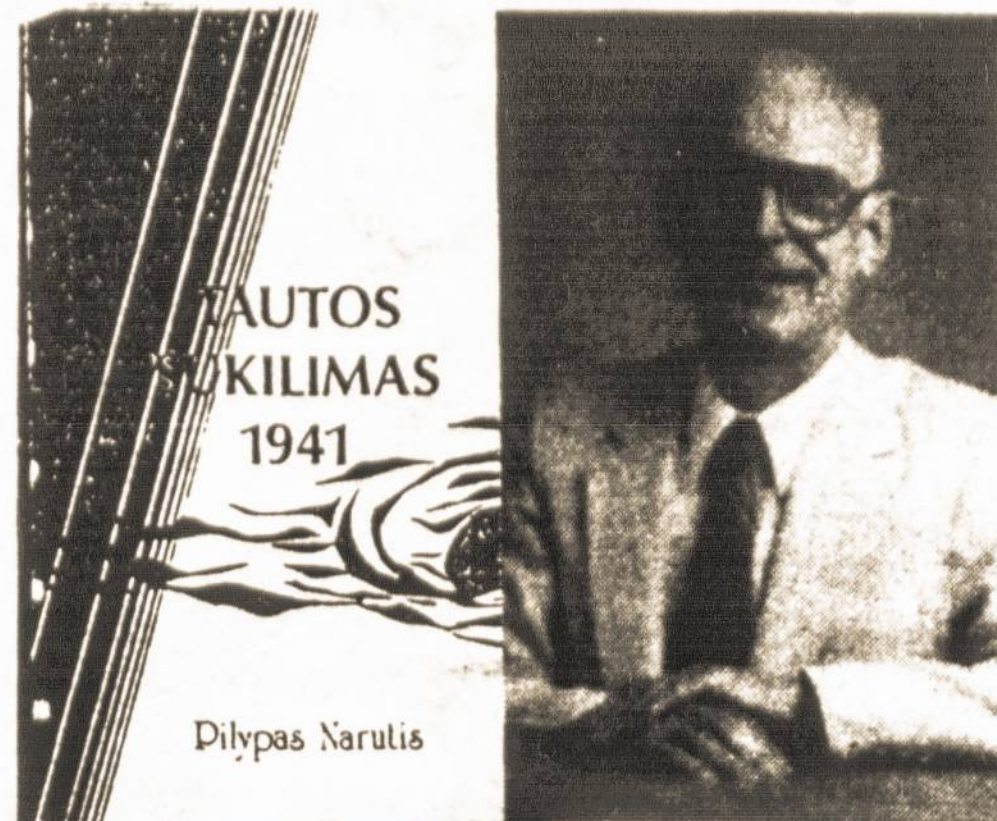
Parengė BIRUTĖ LISAUSKAITĖ

NAUJA KNYGA "TAUTOS SUKILIMAS 1941"

Ši knyga aiškiai liudija, kad Lietuva iš bolševikų vergijos pati savo jėgomis išsivadavo. Ne tik vokiečiai, bet kai kurie mūsų šiečiai skleidė mintį, kad sukilimas buvo vokiečių sukurstytas ir organizuotas. Tačiau Narutis aiškiai įrodo, jog vokiečiai visai nenorėjo, kad patys lietuviai išsivadotų. Jie labai priešinosi, kad būtų atstatyta Lietuvos nepriklausomybė.

Vokiečiai sukilimą trukdė. Pradžioje jie buvo pažadėję numesti sukilėliams ginklų. „Vėliau paaiškėjo, kad vokiečiai yra išsigandę, sužinoję ir gavę įrodymų, kad Lietuva yra tikrai pasiruošusi sukilti... ir dėl to atšaukė desantus. Atšaukė ir ginklų numetimą“ (321 p.).

Autorius vaizdžiai ir įtikinamai aprašo visą sukilimo vyksmą. Jis yra surinkęs ir knygoje paskelbė žymesniųjų kovotojų patikimus prisiminimus. Visa ši medžiaga liudija

lietuvių ryžtą savomis jėgomis ginti tautos laisvę, net aukojant gyvybę.

Knygoje skaitytojas gali rasti daugiau kaip šimtinę kovotojų pavardžių. Daugumas jų ir paaukojo savo gyvybę ant tėvynės aukuro. Toje kovotojų grandinėje ryžtingo kovotojo sektinu pavyzdžiu švyti ir paties autoriaus Pilypo Naručio pavardė.

VIENTAS ŽURNALISTAS ŠIĄ NAUJĄ KNYGĄ PAVADINO "KARŠTU LEIDINIŲ SPAUSDINAME TRUPĄ IŠTRAUKĄ IŠ ŽINOMO VISUOMENINKO, ŽURNALISTO JONO DAUGĖLOS ŠIOS KNYGOS RIMTOS APŽVALGOS „DRAUGE“.

SVARBUS PRANEŠIMAS

VISIEMS KUOPU FINANSU SEKRETORIAMS ORGANIZATORIAMS ir NARIAMS

SIEKDAMI SUSTIPRINTI ORGANIZACIJĄ IR PAGYVINTI JOS VEIKLĄ, NUO 1993 METU SAUSIO 1 DIENOS SKELBIAMAS NAUJAS NARIŲ PRIRAŠYMO VAJUS. PAVADINTAS:

SLA "SĖKMINGAI ŽENGIANT I ANTRĄJĮ ŠIMTMETĮ"

Šiuo Vajaus metu siūloma, kaip naujai prisirašantiems nariams, taip ir esamiems nariams, užpildžius NON-MEDICAL/be sveikatos patikrinimo/aplikacijos, išgityti šias apdraudas pagal naujas 1980 CSO Mokesčių Lentelės /1993 Versijos/:

1. Viso Amžiaus mokama - "Ordinary Life"
2. 20 Metų Mokama-Viso Amžiaus - "Twenty Payment Life"
3. Vienkartiniai sumokami mokesčiai - "Single Premium"
4. Akcidentalinė Apdrauda tokioje sumoje, kokioje narys yra apsidraudęs ir galioja tik iki 70 metų amžiaus. Vaikams akcidentalinės apdraudos neduodamos.

Be sveikatos patikrinimo "Non Medical" apsidrausti gali:

Nuo 1 iki 75 metų - \$1.000 - \$5.000

Su gydytojo pažymėjimu-"Medical Examiner's Report" glima apsidrausti iki \$10.000

Apdraudos suma negali būti mažesnė kaip \$1,000

Kartu su aplikacija turi būti atsiųsti metiniai mokesčiai.

Taip pat duodama nauja pigi "TERMINUOTA" apdrauda, kuri baigiasi kai nariui sueina 25 metai.

Terminuota apdrauda duodama nuo 1 iki 21 metų amžiaus.

Apdraudos suma negali būti:

mažesnė kaip \$2,000 ir nedidesnė kaip \$5,000

BROLIAI IR SESĖS, KVICEIAME JUS VISUS ĮSUNGTI Į NAUJĄ NARIŲ PRIRAŠYMO VAJŲ.

SUSIVIENIJIMO STIPRYBĖ-NARIŲ GAUSYBĖ

SLA PILDOMOJI TARYBA